

LUONTO- VAALIEN ABC

Sisällysluettelo

- 3–6. Miksi #luontovaalit?
- 7. Miten #luontovaalit saadaan aikaan?
- 8. #luontovaalit on mahdollinen! Case #ilmastovaalit
- 9. Mitä luontokato tarkoittaa?
- 10. Onko Suomessa luontokatoa?
- 11. Miltä luontokato näyttää?
- 12. Miten luontokato pysäytetään?
- 13. Mitä Suomi tekee luontokadon pysäyttämiseksi jo nyt? Miksi luontokato täytyy pysäyttää?
- 14. Luontokato ja ruokaturva. Luontokato ja turvallisuus.
- 15. Luontokato ja huoltovarmuus.
- 16. Luontokato ja talous
- 17. Luontovelka
- 18. Miljardi luonnolle
- 19–25. Ratkaisut
- 24. Mitä seuraava hallitus voi tehdä?
- 25. Miksi luonnon puolesta pitäisi äänestää?
- 26. Lopuksi
- 27–28. Lähteitä ja lisäluettavaa

Kuvat:

Kansi: Juha Taskinen. Kuutin nimi on Pikku-Tuuh.

s. 23 Ansel Siegenthaler

s. 24 AdobeStock

s. 25 Unsplash

s. 26–27 AdobeStock

s. 28 Unsplash

MIKSI #LUONTOVAALIT?

Luonnon monimuotoisuus on yhtä kuin ihmisten elinehdot. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen eli luontokato onkin tunnistettu yhdeksi suurimmista uhista ihmisen terveydelle ja turvallisuudelle. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen uhkaa ruoantuotantoa, puhtaan veden saatavuutta ja oikeastaan koko talous-järjestelmäämme, joka perustuu luonnonvarojen hyödyntämiselle.

Tällä hetkellä käynnissä oleva kuudes joukkosukupuuttoaalto on ihmisen aiheuttama, ja se etenee sata- tai jopa tuhatkertaisella nopeudella aiempiin joukkosukupuuttoihin verrattuna. Luontokato myös tappaa jo nyt: esimerkiksi pölyttäjien vähentyminen aiheuttaa puoli miljoonaa ennenaikaista kuolemaa vuodessa.

Olisi lohdullista ajatella, että suunnan kääntäminen on mahdollista milloin vaan. Että aina tulee uusia mahdollisuuksia. Luonnon kohdalla näin ei kuitenkaan ole. Luonnon kanssa ei voi neuvotella. Sukupuutot ja elinympäristöjen katoamiset ovat lopullisia ja peruuttamattomia. Ja seuraukset ennakoimattomia.

Koska luonto köyhtyy ennätysvauhtia, myös luontokatoa torjuvien toimien on oltava nopeita ja isoja. Meillä on kiire pysäyttää luontokato ja varmistaa, että ihmisten elinehdot eivät tuhoudu oman toimintamme seurauksena.

Emme voi tietää, milloin tulee vastaan se piste, jolloin kehitystä huonompaan ei voi enää pysäyttää. Milloin olemme tuhonneet niin paljon luontoa, että ekosysteemit romahtavat? On siis toimittava nyt. Se on sekä nykyisten että tulevien sukupolvien elinehto.

MIKSI #LUONTOVAALIT?

Luontokato ja ilmastokriisi liittyvät toisiinsa. Ilmastokriisi kiihdyttää luontokatoa ja luontokato heikentää luonnon sopeutumista ilmaston kuumenemiseen. Siksi niitä pitää myös torjua yhdessä. Se on mahdollista. Ja toisaalta, jos luontokatoa ei torjuta hartiavoimin nyt, ilmaston kuumeneminen todellakin tekee luontokadon torjumisesta koko ajan vaikeampaa.

Siksi Suomen luonnonsuojeluliitto näkee, että seuraava hallituskausi on kriittinen luontokadon torjunnan onnistumisen kannalta.

Tänä keväänä vaaleista ja luontokadosta viestiminen ja luonnon puolesta äänestämisen ovat suurin ja helpoin ekoteko.

Vain me suomalaiset voimme pelastaa Suomen luonnon.

MIKSI #LUONTOVAALIT?

Koska luontokato voidaan pysäyttää politiikalla.
Ja sillä, keitä eduskunnassa istuu, on väliä.

METSÄT

Luontokato metsissämme

Suomessa avohakataan kymmeniä tuhansia jalkapallokentällisiä monimuotoisuudeltaan arvokkaimmiksi merkittäviä metsiä joka vuosi, käy ilmi Ylen selvityksestä.

15.12.2021 11:05 • Päivitetty 15.12.2021 12:25

Ekologian professorit tyrmäävät ministeri Lepän väitteet luonnon monimuotoisuudesta: suuri osa lajeista ei koskaan palaa metsiin hakkuiden jälkeen

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (kesk.) sanoi keskiviikkona, että luonnon monimuotoisuus uudistuisi hakkuiden jälkeen samalla, kun metsä kasvaa takaisin. Professorit pitävät ministerin väitettä vääränä.

Tutkijan arvio: Suurin este metsien luontokadon pysäyttämisessä on Suomen valtio

Valtio ostaa jatkuvasti metsiä suojelemaan yksityisiltä metsänomistajilta, vaikka se samaan aikaan hakkaa itse luonnotaan arvokkaampia alueita. Luonnonsuojelubiologi Panu Halme pitää tätä rahan tuhlauksena ja pätkähulluna.

Piia Elonen HS
3.3.2022 2:00 | Päivitetty 3.3.2022 6:37

Kotimaa | HS Ympäristö

Tuet eivät kannusta metsänomistajia ilmastotoimiin, Luke ehdottaa isoja muutoksia

Yksityisille metsänomistajille maksettavat tuet edistävät pääasiassa puuntuotannon kasvattamista, ja vain 1–2 prosenttia suuntautuu metsäluonnon hoitoon. Tutkijoiden mukaan tukijärjestelmä on uusittava, jos Suomi haluaa olla hiilineutraali vuonna 2035.

Politiikka | Ilmastonmuutos

Asiantuntija: Hiilinielut romahtivat, mutta hallituksen tuore raportti ei ota sitä riittävän vakavasti

"Nieluongelman laajuutta väistellään", sanoo Greenpeacen ilmasto- ja energia-asiantuntija Kaisa Kosonen.

Politiikka | HS Ympäristö

Valtiovarainministeriö: Ilmastonmuutos ja luontokato vaarantavat tulevien sukupolvien hyvinvoinnin

Valtiovarainministeriö julkaisi ilmasto- ja luontostrategiansa.

Politiikka | Ministeriöt

Keskustassa halua lakkauttaa ympäristöministeriö, Ohisalo: "Ei missään nimessä"

Ruotsissa kerrottiin tällä viikolla, että maan uusi hallitus aikoo ajaa alas maan ympäristöministeriön.

MIKSI #LUONTOVAALIT?

Koska 70 prosenttia metsäluontotyypeistä on uhanalaisia. Koska Suomen jokien lohikalojen kannat ovat vähentyneet 90 prosenttia 50 vuoden aikana. Koska 1900-luvun aikana yli 99 prosenttia perinneympäristöistä on kadonnut. Koska ihminen on muuttanut merkittävästi 75 prosenttia maalla olevista elinympäristöistä. Koska koronavirus oli seurausta siitä, että luonto on ajettu liian ahtaalle.

Koska ihmisen vaikutus luontoon on kasvanut niin suureksi, että se uhkaa jo omaa olemassaoloamme.

Luonnon suhteen meillä ei ole varaa ottaa askelia taaksepäin. Uhanalaisuusarviot näyttävät selkeästi, ettei luonto voi hyvin. Jos jatkamme luonnon tuhoamista tällä tavalla vielä vuosia, meillä on edessämme paljon isompia ongelmia kuin tämän hetken energiakriisi.

On myös selvää, että monien puolueiden mielestä yhteiskunnassa on aina jotain tärkeämpää kuin luonnonsuojelu.

On siis välttämätöntä, että kansalaiset kertovat nyt vaaleissa, minkä asian he arvottavat korkeimmalle. Kansalaispaine on muuttanut asioita ennenkin.

MITEN #LUONTOVAALIT SAADAAN AIKAAN?

Luontovaalit vaativat seuraavia asioita:

- Luonto ja etenkin metsät nousevat suureksi keskustelunaiheeksi ennen vaaleja. Tällöin puolueiden on pakko ottaa siihen kantaa.
- Luontoteemat ovat pinnalla somessa. Somesta ne voivat levitä myös perinteiseen mediaan.
- Media- ja some-näkyvyyden kautta yhä useammalle suomalaiselle luonnosta ja metsistä tulee äänestysperuste numero yksi.
- Kansalaiset äänestävät luontokatoon ja metsiensuojeluun vakavasti suhtautuvia ehdokkaita eduskuntaan.
- Hallituksen muodostavat puolueet, jotka ottavat luontokadon torjunnan tosissaan ja kirjaavat hallitusohjelmaan luontokadon torjunnan konkreettisia keinoja.

#LUONTOVAALIT ON MAHDOLLINEN! CASE #ILMASTOVAALIT

Vuoden 2019 eduskuntavaaleista järjestöt, aktivistit ja kansalaiset tekivät ilmastovaalit. Vaalien alla ilmasto oli äänestäjille ykkösteema! Rinteen-Marinin hallitus on ollut Luonnonsuojeluliiton toiminnanjohtajan Tapani Veistolan mukaan paras hallitus ympäristölle sitten 1980-luvun. Paine ennen vaaleja siis todellakin vaikutti!

Silloinen ilmastoasiantuntijamme Otto Bruun kirjoitti vaalien jälkeen näin:

"Ilmastovaalin tekivät tuhannet koululakkoilijat, ilmastokampanjoiden vapaaehtoiset, ilmastomarssien osallistujat ja aktiiviset kansalaiset kautta maan. Suomalaisten ennennäkemätön aktiivisuus on suuri syy olla iloinen.

Näiden ihmisten ansiosta puolueet ja tiedotusvälineet ottivat ilmastokysymyksen ensimmäistä kertaa asialistalleen. Syksyn ilmastomarssin jälkeen kahdeksan puoluetta sitoutui 1,5 asteen mukaiseen ilmastopolitiikkaan. Monissa puolueissa hienoihin vaalituloksiin yltäneet, etenkin nuoret ehdokkaat tekivät kampanjaansa ilmasto edellä. Kansalaiset määrittivät vaalikevään yhteiskunnallisen puheenaiheen, kuten demokratiaan kuuluu."

Nyt sama on tehtävä luonnolle.

MITÄ LUONTOKATO TARKOITTAÄ?

Luontokato tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä, eli luontotyyppien ja eliölajien vähenemistä, niiden kantojen taantumista. Yhä useampi laji muuttuu ensin uhanalaiseksi ja lopulta kuolee sukupuuttoon.

Luontokatoa voi olla vaikea hahmottaa, sillä se ei näy arjessa yhtä konkreettisesti kuin kuumeneva ilmasto. Luonnossa kaikki kuitenkin vaikuttaa kaikkeen. Jos esimerkiksi yksi hyönteinen tai saaliseläin katoaa, sitä ravinnokseen käyttävät eläimet kärsivät.

Luontokadon tahti on kiihtynyt globaalisti niin suureksi, että puhutaan jo kuudennesta joukkosukupuutosta. Edellinen massasukupuutto tapahtui silloin, kun dinosaurukset hävisivät. Nyt tapahtuva luontokato on kuitenkin seurausta ihmisen toiminnasta.

Suomessa lajien uhanalaisuutta aiheuttaa erityisesti maa- ja metsätalous. Luontoa ajavat ahtaalle myös muun muassa elinympäristöjen kutistuminen ja pirstoutuminen (esimerkiksi rakentaminen kutistaa ja pirstoo metsiä) ja erityisesti eläinperäisen ruoan tuotanto, ylikalastus, vieraslajit, saasteet sekä ilmaston kuumeneminen. Luontokadon juurisyynä on ylikulutus.

Hyvä uutinen on kuitenkin se, että näihin kaikkiin me ihmiset voimme vaikuttaa!

ONKO SUOMESSA LUONTOKATO?

Luonto köyhtyy myös täällä Suomessa. Joka toinen luontotyyppi eli lajien elinympäristö Suomessa on uhanalainen. Metsäluontotyypeistä 70 prosenttia on vaarassa kadota! Kun elinympäristö häviää, katoavat myös siitä riippuvaiset lajit. Joka yhdeksäs suomalainen laji on vaarassa kuolla sukupuuttoon. Luontokato on tällä hetkellä voimakkaasti ihmisen aiheuttamaa.

Luonto köyhtyy Suomessa, koska käytämme luonnonvaroja enemmän kuin ne uusiutuvat. Suomalaisten ylikulutuspäivä on jo keväällä, muun maailman kesällä.

Luonnonvarojen ylikulutus ja maankäyttö eli maa- ja metsätalous ja rakentaminen ovat merkittävimpiä syitä luontokadolle Suomessa. Metsien talouskäyttö on ensisijainen syy yli 700 lajin uhanalaisuuteen. Avohakkuun yhteydessä koko elinympäristö tuhoutuu. Lisäksi talousmetsissä on liian vähän esimerkiksi lahoppua, joka on monen lajin elinehto.

Toiseksi yleisin lajien uhanalaistumiseen vaikuttava syy Suomessa on avoimien elinympäristöjen umpeenkasvu, mikä on 639 lajin uhanalaisuuden syynä. Tämä tarkoittaa etenkin perinnemaisemia, siis esimerkiksi entisiä laidunmaita, niittyjä ja ketoja, joita ei enää laidunneta maatalouden tehostumisen takia.

MILTÄ LUONTOKATO NÄYTTÄÄ?

Avohakkuut aiheuttavat luontokatoa ja ovat pääsyyllinen sekä metsien lajien uhanalaisuuteen että hiilinielujen romahdukseen.

Kuva: Antti Partanen/
Vastavalo

Turpeen kaivu poltettavaksi tuhoaa koko suon. Eliöt joutuvat etsimään uuden elinympäristön, mikäli se on mahdollista.

Kuva: Raisa Kyllikki Ranta/
Luonnonsuojeluliitto

Vesivoiman tuotanto on tuhonnut lähes jokaisen Suomen suurista joista. Laajalti jopa 100 % joen virtaamasta on valjastettu pyörittämään voimalaitoksen turbiineita. Seuraus: jokien eliöt, kuten lohet ja raakut, ovat uhanalaistuneet.

Kuva: AdobeStock

Hömötiainen oli 1960-luvun lopulla neljänneksi runsain lintulajimme. Nyt se on erittäin uhanalainen. Vanhojen metsien hakkuut ja lahoppuun vähyys ovat koitua lajin kohtaloksi.

Kuva: AdobeStock

MITEN LUONTOKATO PYSÄYTETÄÄN?

Suomi on luvannut pysäyttää luontokadon vuoteen 2030 mennessä. (Oli tosin sitoutunut samaan myös 2020 ja 2010 mennessä.) Tavoite on kansainvälinen.

Luontokadon pysäyttäminen vaatii mittavia ennallistamis- ja suojelutoimia. Vuoteen 2030 mennessä Suomessakin on tavoitteena suojella 30 prosenttia maa- ja merialueista. Suojelun lisäksi tarvitaan ennallistamista eli ihmistoiminnan muuttaman luonnon palauttamista takaisin kohti luonnontilaa.

Luontokatoa ei pysäytetä ilman rahaa. Tällä hetkellä ympäristöministeriön budjetti on noin seitsemäsosa maa- ja metsätalousministeriön budjetista. Luonnonsuojeluliitto vaatiikin, että luonnonsuojelun rahoitus nostetaan miljardiin euroon vuodessa. Samaa on esittänyt tutkijoista koostuva Luontopaneeli. Suomen Dasgupta-raportti, joka tarkastelee luontoa ja taloutta, ehdottaa luonnonsuojelun rahoituksen 10- tai 20-kertaistamista.

Monesti luontokadon kääntäminen luonnon elpymiseksi vaatii kuitenkin vain sen, että jätetään asioita tekemättä. Jätetään suot ojittamatta, hakataan metsiä vähemmän ja avohakkuuta pehmeämmillä keinoilla sekä annetaan pihan rehottaa.

MITÄ SUOMI TEKEE LUONTOKADON PYSÄYTTÄMISEKSI JO NYT?

Luontokatoa torjuvat Suomessa valtio, kunnat, yritykset ja kolmas sektori, eli järjestöt ja vapaaehtoiset. Valtiolla on suojeleohjelmia, kuten Metso ja Helmi, joissa konkreettisesti luodaan uusia luonnonsuojelualueita ja ennallistetaan luontoa. Suomessa on paljon aktiivisia vapaaehtoisia ja huipputärkeää luonnonsuojelutyötä tekeviä järjestöjä sekä ennen kaikkea tahtoa suojella ainutlaatuista ja arvokasta luontoa. Aktiivien ja järjestöjen aika ja resurssit eivät kuitenkaan riitä, jos valtio, yritykset ja kansalaiset edistävät luontokatoa enemmän kuin sitä ehditään hillitä. Tilannetta voisi kuvata siten, että oikea käsi tuhoaa samalla kun vasen yrittää suojella, missä ei tietenkään ole mitään järkeä. Yritykset ovat alkaneet herätä luontokadon riskeihin. Luontovaalien tavoitteena on se, että myös valtio ja äänestäjät heräävät.

MIKSI LUONTOKATO TÄYTYY PYSÄYTTÄÄ?

Luonnonsuojelu on mitä suurimmassa määrin ihmisten, terveyden, talouden ja ruokaturvan suojeleoa. Luontokato ei ole vain ympäristön haaste, vaan se haastaa koko ihmisen olemassaolon. Kun suojelemme muita lajeja ja turvaamme monimuotoista luontoa, suojelemme samalla itseämme. Luontokadon pysäyttäminen on välttämätöntä, sillä lajirikas, monimuotoinen luonto on elämän edellytys. Koronapandemia oli yksi tappava esimerkki siitä, miten luontokato vaikuttaa ihmisiin.

LUONTOKATO JA RUOKATURVA

Luontokadolla on suora yhteys ruokaturvaan. Onhan ruoantuotanto mitä suurimmassa määrin riippuvaista esimerkiksi pölyttäjistä, veden saatavuudesta ja ravinteikkaasta maaperästä. Pölyttäjien määrä on jo vähentynyt maailmanlaajuisesti. Myös maaperä on heikentynyt ja viljelykelpoisen maaperän määrä laskenut.

Luonnontilan parantaminen ja vaaliminen varmistavat sen, että maatalouden harjoittaminen on mahdollista tulevaisuudessakin. Parempi luonnontila voi konkreettisesti näkyä esimerkiksi maatalouden tuottavuuden kasvuna. Köyhtyneessä maaperässä ei nimittäin viljellä mitään.

LUONTOKATO JA TURVALLISUUS

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi uudenvuoden-puheessaan, että "päästöttömiin energialähteisiin siirtyminen on myös turvallisuus- ja omavaraisuuskysymys". Polttamiseen perustuvat energiamuodot, erityisesti maakaasu, ovat osoittautuneet turvallisuusriskiksi.

Ilmaston kuumeneminen ja luontokato vähentävät puhtaan veden saatavuutta, heikentävät viljasatoja ja luonnonvaroja. Niukkuus elämän elinehdoissa, kuten ruoassa ja vedessä, lisäävät konfliktien todennäköisyyttä.

Jos elinolosuhteet heikkenevät, se johtaa ihmisten liikkeelle lähtöön. Ja se puolestaan lisää konfliktin riskiä maissa, joihin nämä ihmiset pakenevat.

LUONTOKATO JA HUOLTOVARMUUS

Ukrainan sota paljasti riippuvuutemme ulkomaisesta fossiilienergiasta. Kotimaisen energiatuotannon vahvistaminen uhkaa kuitenkin pahentaa luontokatoa, kun turpeen poltosta luopumista viivästettiin ja puunpolttoa on lisätty. Luontokadon hillitseminen edellyttää sitä, että energiapaletti ei nojaa polttamiseen perustuviin energiamuotoihin (turve, kivihiili, maakaasu, puu). Huoltovarmuus ei voi perustua luontokatoa ja ilmastokriisiä pahentaville polttoaineille. Vaihtoehtoja kuitenkin on ja niitä löytyy esimerkiksi täältä. On myös muistettava, että uusiutuvakin energia, kuten tuulivoima, aiheuttaa luontokatoa. Luontohaitta on saatava niin pieneksi kuin mahdollista.

Ympäristön kannalta kestävä huoltovarmuus vaatii poliittisia päätöksiä ja investointeja.

Ukrainan sota paljasti myös riippuvuutemme keinolannoitteista. Maataloudessa pitääkin tehdä muutoksia, joilla vähennetään riippuvuutta keinolannoitteista ja kemikaaleista. Luomutuotanto ja ravinteiden kierrätys ovat keskeinen osa ratkaisua. Nämä muutokset sekä vahvistavat huoltovarmuutta että torjuvat luontokatoa. Koska nykyisin valtaosa viljelyalastamme käytetään tuotantoeläinten rehun viljelemiseen, olisi siirtymä kohti kasviperäistä ruoantuotantoa ja -kulutusta tärkeä askel luontokadon hillitsemisessä.

Maatalouden uudistaminen on välttämätöntä, jotta maatalouden harjoittaminen pysyy mahdollisena kuumenevassa ilmastossa. Tämä kuitenkin vaatii tukijärjestelmän muuttamisen, eli politiikkaa!

LUONTOKATO JA TALOUS

Tähänastinen maailman talouskasvu on perustunut luonnonvarojen ylikulutukselle, luontokadon kiihdyttämiselle ja ilmaston kuumentamiselle. Toistaiseksi talouskasvu on aina tarkoittanut luontokadon kiihtymistä. Esimerkiksi suomalaisten elämäntapa vaatii neljän maapallon luonnonvarat vuodessa. Tämä yhteys on katkaistava tavalla tai toisella, koska luonnon rajat ovat jo tulleet vastaan.

Ympäristö asettaa reunaehdot taloudelle, ei toisinpäin. Olemme kuitenkin valitettavasti tottuneet kuulemaan, että metsien hakkuita voidaan lisätä entisestään, vaikka hiilinielu on romahtanut ja metsien lajit ovat uhanalaistuneet vauhdilla. Luonnon rajat ovat siis jo tulleet vastaan, mutta niitä ei ole kuunneltu. Huomiottajättäminen on vaarallista ja tulee kalliiksi. Mitä kauempana luonnontilasta jokin luontotyyppi on, sitä kalliimpaa sen ennallistaminen on. Sitä enemmän siitä myös aiheutuu riskejä meille ihmisille.

Kun ilmasto kuumenee, esimerkiksi yksilajiset talousmetsät eivät kestä kirjanpainajakuoriaista, vaikka monimuotoisissa ja siten hyvinvoivissa metsissä kirjanpainaja on normaali ja tärkeä laji, joka tuottaa lahoppua lukuisille siitä riippuvaisille lajeille. Talousmetsissä luonnon tasapainoa on keikutettu, mikä kostautuu esimerkiksi juuri kirjanpainajatuhoina, kun ilmaston kuumeneminen luo kirjanpainajalle hyvät olosuhteet.

LUONTOVELKA

Luonnolla ja erityisesti luontohaitoilla on taloudellinen arvo tai hinta, vaikkei niitä ole määritelty samaan tapaan kuin maitopurkin hintaa. Selvitystyö luontohaittojen hinnan laskemiseksi on kuitenkin käynnissä Suomessakin ympäristöministeriössä.

Ihminen on saanut käytännössä katsoen kaiken talouskasvun luonnon kustannuksella. Elintasomme johtuu siitä, että olemme käyttäneet luonnon pääomaa. Olemme käyttäneet sitä enemmän kuin luonto on ehtinyt tuottaa lisää luonnonvaroja. Elintasomme on siis otettu luonnolta velkana ja nyt on aika maksaa tuota velkaa takaisin suojelemalla ja ennallistamalla.

Luontovelan suuruutta voi verrata esimerkiksi ennallistamisen kustannuksiin. Ennallistamisen kustannukset kasvavat sitä mukaa, mitä heikompaan kuntoon luontomme menee. Näin ollen luontovelkamme kasvaa. Ennallistaminen kannattaisikin aloittaa todenteolla heti. EU:n ennallistamisasetuksen toteuttamisen hintaa on kauhisteltu Suomessa, mutta hinta on korkea muun muassa siksi, että ennallistettavaa on niin paljon.

Luonnonsuojeluliitto haluaa, että luontovelasta tulee yhtä vakavasti otettava asia kuin valtionvelasta. Luontovelan jättäminen lapsillemme tarkoittaa kirjaimellisesti heidän elinmahdollisuuksiensa käyttämistä ennakoon. Ei kuulosta reilulta.

MILJARDI LUONNOLLE

Miljardi luonnonsuojeluun vuodessa -tavoitteemme kuulostaa paljolta, mutta sitä se ei ole.

Luontopaneelin tutkijat ovat laskeneet, että sen verran luonnonsuojelu tarvitsee rahaa vuodessa, mikäli haluamme pysäyttää luontokadon. Suomi on myös sitoutunut erilaisiin kansainvälisiin tavoitteisiin luonnonsuojelusta ja ennallistamisesta, ja näistä sitoumuksista kiinni pitäminen vaatii rahaa.

Mitä miljardilla eurolla vuodessa saataisiin?

Sillä saadaan vuoteen 2030 mennessä suojeltua kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset tai sen kaltaiset metsät sekä suojeltua 30 prosenttia maa- ja merialueista, joista 10 prosenttia tiukasti, eli siten, ettei esimerkiksi metsässä saa tehdä hakkuita. Lisäksi Suomi on sitoutunut ennallistamaan luontoa, joka on ihmisen toiminnan takia heikentynyt.

Erityisesti ennallistaminen vaatii ihmistyövoimaa, eli se työllistää. Lisäksi matkailua ei paljon edistetä avohakkuuaukoilla, vaan oikealla metsällä, jossa on metsän lajeja. Saimaannorppakin on kasvavassa määrin matkailuvaltti. Rahaa tulee takaisin myös vaikeammin mitattavana hyvinvointina, sillä luonnolla on tutkitusti terveyttä edistäviä vaikutuksia. Ympäristökriisit vaikuttavat jopa nuorten haluun tehdä lapsia.

Tässä ei myöskään ole mitään järkeä: Samalla, kun suojelemme luontoa, heikennämme suojelun tehoa tukemalla ympäristöä tuhoavaa toimintaa.

RATKAISUT

Luontokadon torjuminen vaati siis rahaa. On kuitenkin huomattava, että luonnonsuojelu ja luonnon ennallistaminen työllistävät ihmisiä ja tuovat taloudellisia hyötyjä myös esimerkiksi matkailualalle. Toisaalta ilman elinvoimaista luontoa ei ole talouttakaan, eli sikäli luonnonsuojelu on kuin laittaisi rahaa pankkiin.

Rahaa luontotoimiin saataisiin ympäristölle haitallisista tuista ja ottamalla käyttöön aiheuttaja maksaa -periaate. Suoria ja epäsuoria (esimerkiksi alhaisemmat verot) ympäristölle haitallisia tukia on yhteensä 4,3 miljardin euron arvosta.

Aivan ensiksi poliitikkojen pitäisi torjua luontokatoa suojelemalla kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnonmetsät. Hiilinieluille tarvitaan pelastuspaketti. Lisäksi luontolain valmistelu pitää käynnistää. Luontolaki vastaisi ilmastolakia, eli lakiin tulisi esimerkiksi tavoitteet luontokadon torjuntaan.

Tuoreessa suomalaisessa raportissa listataan kattavasti hyviä keinoja luontokadon torjuntaan.

1. Luontokatoverotus voimaan

Luontohaittoja pitää verottaa. Esimerkiksi energia-turpeen veroa pitää korottaa, puun polttoa lämmityslaitoksissa ja teollisuudessa pitää verottaa. Toisaalta luonnolle hyödyllisestä toiminnasta voitaisiin vastaavasti maksaa.

2. Vähemmän lihaa

Lihan kulutus nykymittakaavassa ei ole kestäväää terveyden eikä ympäristön tai ilmaston kannalta. Noin 70 prosenttia Suomen peltoalasta käytetään eläinperäisen ravinnon tuottamiseen.

Keinoja tähän on monia. Esimerkiksi kasvisruokaa pitäisi olla vapaasti tarjolla kouluissa ja päiväkodeissa. Eläinperäisille tuotteille pitäisi laittaa vero. Ruokapakkauksiin voitaisiin laittaa kuvia tuotantoeläinten oloista ja eläinten hyvinvoinnista kertovia merkkejä. Eläinperäisten tuotteiden mainontakielto tai mainonnan rajoittaminen olisi myös yksi vaihtoehto.

3. Lisää suojelua

Luonnonsuojelualueiden määrä pitää nostaa viidenneksestä 30 prosenttiin Suomen pinta-alasta. Lisää suojelua tarvitaan etenkin Kainuun eteläpuolisessa Suomessa. Maankäyttöä pitää ohjata pois parhailta luontoalueilta.

4. Luonto-opetus pakolliseksi

Luontosuhde alkaa rakentua jo lapsena. Olisi tärkeää, että kaikilla kouluasteilla opetetaan luonnon monimuotoisuudesta ja siitä, mihin kaikkeen se liittyy. Miten esimerkiksi oman kouluruokalautasen sisältö liittyy monimuotoisuuteen?

5. Luonto rahanjakajien työlialle

Poliitikkojen pitäisi säätää luontokadon huomioiminen esimerkiksi lainoitus- ja rahoituspäätöksissä pakolliseksi. Laki esimerkiksi määrää työeläkeyhtiöitä sijoittamaan tuottavasti ja turvallisesti, joten lakiin voitaisiin lisätä vaatimus ympäristön kannalta kestävästä sijoituksista.

6. Luontojalanjälki kauppapolitiikkaan

Luontojalanjäljen eli luontovaikutusten laskeminen pitäisi tehdä pakolliseksi isoille yrityksille ja organisaatioille. EU voisi verottaa tuotteita luontojalanjäljen mukaan. Raskaan luontojalanjäljen tuotteille pitäisi asettaa tuontitullit ja ylikulutusta rajoittaa lainsäädännöllä.

7. Luonto mukaan talouden tilinpitoon

Tarvitsemme ekosysteemitilinpidon. Siinä olisi mukana sellaisiakin luonnon tuottamia palveluja, jotka eivät ole markkinoilla myytäviä tavaroita tai palveluita. Mitattavia asioita voisivat olla esimerkiksi viheralueiden tuottamat virkistysarvot ja tulvavesihallinta, pölyttäjien palvelut, luonnon puhtaaksi suodattama vesi tai vaikkapa metsäluonnon monimuotoisuus. Näille palveluille tarvitaan ensin tietenkin hinta.

8. Suomalaisten luontosuhteen vahvistaminen

Jos emme tietäisi, mitä kärsimystä rintasyöpä aiheuttaa, emme lahjoittaisi joka vuosi Roosa nauha -keräykseen. Jos emme ymmärrä, miten tärkeää luonnon monimuotoisuus on, emme tee töitä sen säilyttämisen eteen. Luontosuhde on pohja sille, että luonto nousee ihmisten prioriteeteissa korkeammalle. Tässä lähiluonto on äärimmäisen tärkeää. Samoin luonto-opetus.

Erinomaisia keinoja, jotka vain odottavat toteuttamista!

Seuraavaksi kerromme, miten luontokatoa voidaan torjua niillä aloilla, jotka aiheuttavat luontokatoa eniten.

Metsäteollisuus

Suomen metsistä yli 90 prosenttia on talouskäytössä. Isot muutokset on siis tehtävä talousmetsissä. Metsissä elää yli puolet Suomen lajeista ja kolmasosa uhanalaisista lajeista, joten luontokadon torjunta metsissä on erittäin tärkeää. Metsämme kaadetaan pitkälti avohakkuilla, jolloin koko metsä tuhotaan ja metsän lajit menettävät elinympäristönsä.

Metsät ovat tietenkin myös ilmastokriisin torjunnan kannalta olennaisia, sillä metsät ovat Suomen suurin hiilinielu. Metsän hiilinielu, eli kyky viilentää ilmasto, palaa Luontopaneelin mukaan vasta 30 vuoden päästä avohakkuusta. Sitä ennen avohakattu alue on hiilen lähde, eli se kuumentaa ilmasto. Maaperän hiilivarasto, eli hiili, joka on sitounut vuosien kuluessa maaperään, puolestaan karttuu hakkuita edeltävälle tasolle jopa vasta satojen vuosien päästä. Kun ilmaston kuumeneminen pitäisi pysäyttää nyt, meillä ei ole aikaa odotella kymmeniä tai jopa satoja vuosia, että hiili kertyy takaisin maaperään ja puustoon.

Tärkeää olisikin siirtyä avohakkuista kohti kevyempiä ja luonnolle ystävällisempiä menetelmiä. Tutkimusten mukaan jatkuva-peitteisestä metsänkasvatuksesta voi saada yhtä hyvän tulon kuin avohakkuista. Myös metsien suojeleminen sekä valtion että yksityisissä metsissä on olennainen osa luontokadon torjuntaa.

Maatalous

Maatalous on Suomessa Itämeren rehevöittäjä numero yksi. Metsätalouden lisäksi maatalous on maassamme luontokadon suurin aiheuttaja. Maatalous tuottaa 14 prosenttia Suomen päästöistä ja sen lisäksi köyhdyttää luontoa. Keskeinen ratkaisu luontokadon pysäyttämiseen ruoka- ja maataloussektorilla on eläinperäisen ruoantuotannon vähentäminen.

Sitran mukaan ruoka- ja maataloussektorilla on suurimmat mahdollisuudet ratkaista luontokatoa kiertotalouden keinoin. Pelkästään kyseisen sektorin kiertotaloustoimilla maailmanlaajuinen luontokato voidaan pysäyttää vuoteen 2035 mennessä. Maataloussektorin kiertotaloustoimiin kuuluvat ei-eläinperäiset proteiinit, ruokahävikin vähentäminen ja uudistava viljely. Uudistavan viljelyn menetelmillä lisätään maaperän typenottoa, hiilensidontakykyä ja veden pidätyskykyä, mitkä kaikki vaikuttavat positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen.

Siirtyminen kiertotalouteen ruoka- ja maataloussektorilla mahdollistaa ihmiskunnan tarvitseman ravinnon tuottamisen nykyistä huomattavasti pienemmällä viljelysmaalla ja tuotantopanoksilla, jolloin luonnon monimuotoisuudelle jää enemmän tilaa.

Ilmastopäästöjen kannalta on olennaista vähentää lihan tuotantoa ja turvemaiden päästöjä ennallistamalla niitä. Kotimainen kasviproteiini lähtee valitettavasti takamatkalta, koska maataloustuet suosivat lihan ja maidon tuotantoa. Näihin voidaan kuitenkin vaikuttaa poliittisesti.

Energiatuotanto

Kaikki energiatuotanto aiheuttaa luontokatoa, koska kyse on ihmisen toiminnasta. Luonnolle erityisen haitallista on kuitenkin turpeen ja puun poltto. Ilmastolle kaikki polttaminen [öljy, kivihiili, maakasvi, turve, puu] on haitallista. Vähemmän tunnettu fakta on se, että Suomessa puusta lähes 60 prosenttia poltetaan energiaksi.

Kokonaisuudessaan puun polttaminen on itse asiassa haitallisempaa ilmastolle kuin fossiilisten polttoaineiden polttaminen. Kun puuta poltetaan tässä mittakaavassa, se aiheuttaa myös merkittävästi luontokatoa metsissä.

Myös uusiutuva energia aiheuttaa luontokatoa. Vesivoimaa ei pidä rakentaa lisää, koska sen vaikutukset vesiluontoon ovat niin suuret. Vanhoihin voimaloihin on saatava lainsäädännöllä rakenteet, jotta kalankulku voimaloiden ohi mahdollistuu. Tällä hetkellä kalat törmäävät patoihin. Tuulivoimaa ja aurinkovoimaa tarvitsemme lisää, mutta voimaloiden sijoittamisessa pitää ottaa huomioon luontovaikutukset.

Tarvitsemme lisää hukkalämmön hyödyntämistä, lämmön varastointia ja rakennusten parempaa energiatehokkuutta, teollisen mittakaavan lämpöpumppuja, syvälämpöä ja geotermistä energiaa. Tärkeää olisi myös säästää energiaa, mitä olemmekin viime syksystä alkaen harjoitelleet ja siinä onnistuneet!

Tulevaisuuden energiaratkaisut kuulostavat vaikeilta ymmärtää, koska niissä ei polteta mitään, mutta ne ovat todellisuutta jo nyt.

Rakentaminen

Kaikki ihmisen tekemät rakennelmat sähkölinjoista teihin ja taloista parkkipaikkoihin ovat potentiaalisia luontokadon edistäjiä. Maankäyttö ja luonnonvarojen kulutus raaka-aineiden ja rakennusmateriaalien muodossa nakertavat luonnontilaista ympäristöä.

Rakentamista tarvitaan tulevaisuudessakin, mutta rakentamishankkeiden tulisi jatkossa ottaa huomioon luonnon kantokyvyn turvaaminen. Yksi ratkaisu on ekologinen kompensaatio. Ekologinen kompensaatio tarkoittaa sitä, että rakentaja tai muu haitan aiheuttaja on velvoitettu korvaamaan luonnolle aiheutuneen haitan. Esimerkiksi rakennushankkeen alle jäävää metsää vastaava, alkuperäistä suurempi alue, on suojeltava tai ennallistettava jossain toisaalla.

Luontoarvot ja monimuotoisuuden suojelu on otettava entistä paremmin huomioon kaavoituspäätöksiä laadittaessa. Uudisrakentamisen sijaan tulisi ensisijaisesti hyödyntää olemassaolevaa rakennuskantaa, ottaa tyhjillään olevat tilat käyttöön, korjata ja huoltaa rakennuksia ja välttää tarpeetonta purkamista uudisrakentamisen tieltä. Myös kiertotalousratkaisuilla voidaan hillitä luontokatoa, kun neitseellisen materiaalin tarve vähenee jo käytössä olevia materiaaleja uusiokäyttämällä.

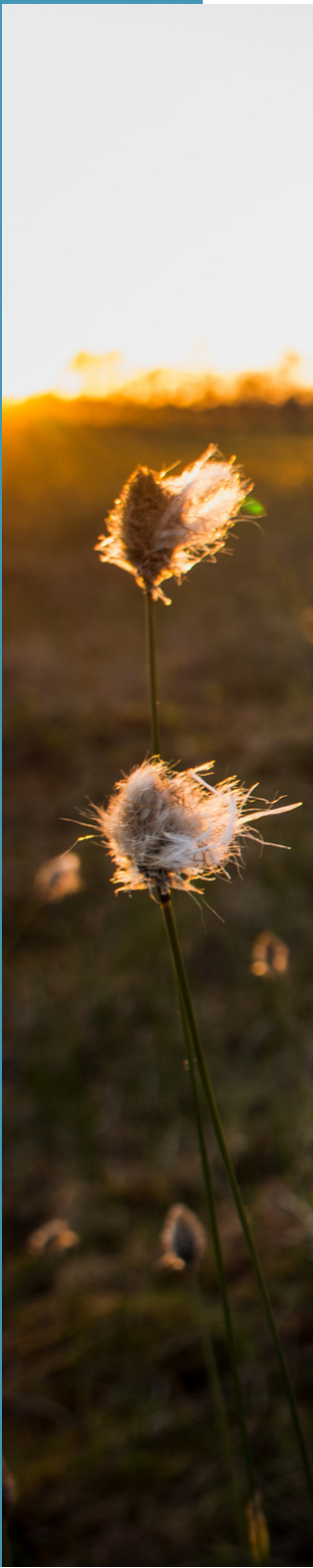
**KAIKKI EDELLÄ MAINITUT RATKAISUT
OVAT SELLAISIA, JOITA VOIDAAN
EDISTÄÄ POLIITTISILLA PÄÄTÖKSILLÄ.**

SOILWATCH- YRITYKSEN PERUSTAJA JOONA MIKKOLA:

“Maaperällä ja luonnolla on uskomaton kyky palautua, jos sen rappiota ei ihminen jatkuvasti ylläpidä.”

HS 17.1.2022

Keinoja tilanteen kääntämiseksi on! Luontokato on ihmisen aikaansaama ongelma, joten ihminen voi vielä myös kääntää suunnan. Tämä vaatii kuitenkin poliittisia päätöksiä, joita seuraavan hallituksen on tehtävä. Muuten menetämme ison osan meille tutusta luonnosta.

MITÄ SEURAAVA HALLITUS VOI TEHDÄ?

Seuraavalla hallituksella on kriittinen rooli luontokadon torjunnassa. Luonto on jo ajettu niin ahtaalle, että ekosysteemit ovat epätasapainossa. Ennen tavallisetkin lajit, kuten hömötiainen ja jopa varpunen, ovat erittäin uhanalaisia. Samaan aikaan ilmasto kuumenee ihmistoiminnan takia, ja se pahentaa luontokatoa entisestään. Koska toimet ilmaston kuumenemisen hillitsemiseksi eivät tällä hetkellä ole linjassa Pariisin ilmastosopimuksen 1,5 asteen kuumenemisrajan kanssa, kuumenemisen vaikutukset luontoon kasvavat koko ajan. Niinpä sekä ilmastotoimilla että luontokadon pysäyttämiseksi on tulenpalava kiire. Vaikka politiikka ei ratkaise kaikkia ongelmia, ilman politiikkaa luontokatoa ei pysäytetä. Poliitiikalla ongelmaa voidaan myös pahentaa. Neljän vuoden hallituskaudella toimia voidaan jarrutella kohtalokkaasti tai parhaassa tapauksessa ryhtyä tilanteen vaatimiin kiireellisiin toimenpiteisiin.

Onneksi suomalaiset ovat huolestuneita luonnon tilasta. Nyt se on vain käännettävä toiminnaksi, eli äänestämiseksi luonnon puolesta.

Luontosuhde- barometri 2022

huolestuneita tai erittäin huolestuneita maailman luonnon tilasta

huolestuneita tai erittäin huolestuneita Suomen luonnon tilasta

MIKSI LUONNON PUOLESTA PITÄISI ÄÄNESTÄÄ?

Ylen kysely: Luonnonsuojelualueiden lisäämisellä on suomalaisten vankka tuki – 80 prosenttia haluaa lisää suojelua

Nuoret ja naiset ovat suojelumuoteisempia kuin miehet ja vanhemmat ikäpolvet. Asiantuntijan mukaan meidän kaikkien yhteisistä valtion metsistä pitäisi aloittaa.

Suurin osa suomalaisista haluaa lisää luonnonsuojelua! Luonnon tilasta ollaan huolissaan, mutta kaikki eivät ymmärrä politiikan ja luonnonsuojelun yhteyttä. Luonnonsuojelu on kuitenkin poliittinen asia. Äänestämällä luonnonsuojelumuoteisia ehdokkaita luonnonsuojelu lisääntyy.

Jos meillä ei ole luontoa, ihmiselläkään ei ole mahdollisuutta selvitä. Hälytysmerkit ovat jo ilmassa. Luonnon kantokyky on romahtamassa.

Luonnon puolesta pitäisi äänestää, koska luontokato voidaan vielä kääntää luonnon elpymiseksi. Mutta työ pitää aloittaa nyt, eikä sitä voida lykätä enää yhdelläkään vaalikaudella. Jos aiomme pysäyttää luontokadon 2030 mennessä, päätöksiä pitää tehdä nyt, koska vaikutukset ovat hitaita.

Jos emme saa hallitusta, joka lähtee torjumaan luontokatoa, on riskinä, ettei esimerkiksi luonnonmetsiä ole enää seuraavalle hallitukselle suojeltavaksi.

LOPUKSI

Luontokadon torjuminen ei tarkoita sitä, että palaisimme 1800-luvun elintasoon.

Luontokadon torjuminen tarkoittaa sitä, että meillä on tulevaisuudessakin ihmisarvoinen elintaso, joka kuitenkin on maapallon kantokyvyn rajoissa. Ilman luontokadon torjuntaa elintasomme romahtaa ennemmin tai myöhemmin, koska luonnonvaroista, ruoasta ja vedestä tulee pulaa.

Se tarkoittaa vähemmän kulutusta ja enemmän tavaroiden vuokrausta ja yhteisomistusta, kierrätystä ja korjausta. Se tarkoittaa lisää lähiluontoa ja vanhoja metsiä, vapaita koskia ja ennallistettuja soita, joille keltävästäräkki on palannut.

”Enää ei ole niin, että valitaan taloudellinen kasvu tai kestävyys. Nyt on pikemmin niin, että on valittava kestävyys saadakseen taloudellista kasvua.”

Tutkija Johan Rockström @ Helsingin Sanomat

LÄHTEITÄ

MIKÄLI HALUAT NOSTAA AIHEITA SOMESSA JA KAIPAAT LISÄTIETOA, TÄSSÄ ON LISTA HYVISTÄ LÄHTEISTÄ.

Yleistajuinen kirjallisuus:

- Juha Kauppinen: Monimuotoisuus [tästä on myös Lyhyt oppimäärä]
- Pekka Juntti, Anssi Jokiranta, Anna Ruohonen, Jenni Räinen: Metsä meidän jälkeemme
- Mari Pihlajaniemi: Olipa kerran Pohjola
- Kerttu Kotakorpi: Suomen luonto 2100 – Tutkimusretki tulevaisuuteen

Verkkolähteet:

- [Punainen kirja](#). Punainen kirja on Suomen lajien uhanalaisuusraportti. Punainen kirja uusitaan 10 vuoden välein, ja uusin uhanalaisuusraportti julkaistiin 2019. Tuolloin lähes 12 prosenttia Suomen luonnon tunnetuista lajeista oli uhanalaisia. Punaisesta kirjasta voi hakea eri lajeja ja niiden uhanalaisuuden syitä.
- [Luontotyyppien uhanalaisuus](#). Uudesta verkkopalvelusta voi hakea eri luontotyyppejä [esim. dyynit, tunturisuot] ja tuloksesta näet, mitkä tekijät vaikuttavat luontotyyppin nykytilaan ja tulevaisuuteen.
- sll.fi/luontokato
- [Luonnon monimuotoisuus ja talous – mitä Dasgupta-raportti tarkoittaa Suomelle?](#)

Hyviä uutislähteitä:

- HS: [Katoavat linnut](#)
- HS: [Yksi Suomen yleisimmistä linnuista romahti erittäin uhanalaiseksi – Tuore tutkimus löysi syyn](#)
- HS: [Ihminen voitti, luontoa hävisi](#)
- HS: [Suomen metsiä hakataan perusteilla, joilla ei ole mitään tieteellistä pohjaa – Tuore raportti riepottelee useita ilmastoväitteitä](#)
- HS: [Tutkijatähti: Suomen nieluromahdus on osa ”erittäin huolestuttavaa” globaalia trendiä](#)
- HS: [Luontokato etenee ketjureaktiona](#)
- HS: [Kuulusta luontokatoraportista Suomi-versio: Energiavero puun poltolle, ruokapaketteihin tuotantoeläinten kuvia](#)
- YLE: [Suomi valmistelee kunnianhimoista suunnitelmaa luontokadon pysäyttämiseksi – ”Rahoitus pitää kymmenkertaistaa”, sanoo SLL](#)
- YLE: [Luontokato näkyy suomalaisten mielestä omassa lähiluonnossakin – Ylen kyselyssä 58 prosenttia arvioi nähneensä merkkejä lähiympäristössään](#)